

[Gert Petersen.]

demokrati, men hvis vi tolker nærdemokrati og decentralisering på den måde, at Danmark skal opløses i 275 selvstændige stater — de bliver nu ikke særlig store i verdensmålestok — så når vi ikke til nærdemokrati, så når vi til indbyrdes slagsmål og kaos. Derfor tror jeg, det er rigtigt, at decentralisering forudsætter, det udlæser jeg i hvert fald af redegørelsen som ministerens opfattelse, at der må udformes generelle retningslinjer for den kommunale og den regionale planlægning. Det gælder ikke mindst på det trafikpolitiske område, men det gælder naturligvis også i spørgsmålet om hele udviklingen af den erhvervsøkonomiske struktur.

Det kan ikke komme som nogen overraskelse, at socialistisk folkeparti er enig i den betragtning, at man for at styrke en aktiv jordpolitik må give kommunerne mulighed for med henblik på gennemførelsen af deres planer at kunne foretage ekspropriationer.

Vi er også enige i, at det er nødvendigt med visse restriktioner over for sommerhusbyggeriet og derefter overgang til en kvotaordning. Jeg håber også, at ministeren vil leve op til det, som er nævnt, at man ved hjælp af loven om sommerhuse og camping virkelig kan gribe ind, også i de eksisterende sommerhusområder, for at hindre spekulation.

Altså i det store og hele kan vi kun erklære os tilfredse med de synspunkter, som ligger til grund for den redegørelse, ministeren er kommet med. Men det er da klart, at selv om en folketingsdebat herom kan forløbe ret fredeligt, så er der alligevel en række kontroversielle problemer, som ligger bagved.

Alle eller næsten alle kan blive enige om, at i dette komplicerede samfund er planlægning en nødvendighed. Men ud fra hvilke kriterier, ud fra hvilke præmisser skal man planlægge? Skal mennesket være den overordnede faktor, når det drejer sig om at planlægge, eller drejer planlægningen sig først og fremmest om at sikre fri bevægelighed for varer, arbejdskraft og kapital? De, der vil mene det sidste, vil naturligvis understrege, at det er af hensyn til mennesket, man vil sikre disse mere eller mindre udmærkede ting. Men resultaterne kan blive højst forskellige, alt efter hvilke præmisser man starter ud fra.

Det samfund, vi lever i, er baseret på, at kapitalens frie bevægelighed er den overordnede faktor. Derfor må man have sådan noget som egnsudvikling, der skal bryde et eksisterende, grundlæggende mønster en lille smule sådan her og dér. Derfor får man en række indre modsætninger i en forstærket planlægning, og vi kan risikere, at disse indre modsætninger løses på præmisser, som ikke er, hvad skal vi sige, den brede befolknings præmisser, men først og fremmest er præmisser set ud fra meget snævre produktionshensyn og spørgsmålet om afkast i forbindelse med produktionen. Hovedårsagen til, at Danmark er skævt, er jo ikke bare en skæv geografisk fordeling af produktionsfaktorer, men det er den omstændighed, at hele dette samfund bygger på ulighed, hvad enten man er i København, Albertslund eller Ringkøbing. Derfor kan vi risikere, at udflytning f. eks. af højt lønsindustrier til egnsudviklingsområder får den virkning, at lavtlønsindustrierne enten lever videre eller måske bliver slået ud. Så kastes de ufaglærte måske ud i arbejdsløshed, og hvad har man så egentlig opnået?

Dette er ikke et indlæg imod udflytning af industri, men jeg gør bare opmærksom på problemet. Derfor synes vi også, det er nødvendigt at se meget nøje på egnsudviklingspolitikken, og her må den vigtigste produktionsfaktor, nemlig arbejderne og funktionærerne, selv have meget mere at sige i planlægningen.

Jeg kan også nævne sådan et problem som markedsmekanismens betydning for hele arealplanlægningen. Markedsmekanismen er jo i forvejen forvrænget af skattelove og alle mulige mærkværdige ting, som man i årenes løb har fundet på herinde, og det gør det ikke bedre. Derved får vi et pres på priserne, på jordpriserne, som gør det meget svært at planlægge og gennemføre en planlægning. Og her må man spørge: kan denne arealplanlægning reelt gennemføres, uden at dette prispres som en afgørende faktor fjernes? Altså kan man løse disse problemer uden inddragelse af de samfundsskabte jordværdistigninger eller måske ved at følge et princip, som den vist i øvrigt ret konservative professor Illum engang foreslog, nemlig at staten generelt skulle overtage landbrugsjord, som flyttes fra landzone til byzone, var det dengang, til jordens pris som